

Videre. Jeg ville egentlig gerne holde et sabbat år, men der er sandsynligvis ikke noget job at få, så jeg tror, jeg går direkte videre, siger Rasmus Rode.

Foto: Tine Sletting

Skuffelse. Jeg vil gerne opnå gode resultater, men kan jeg det? Og kan jeg det ikke, er det skuffende for alle omkring mig – og for mig selv, siger Sophie Thomsen.

Foto: Tine Sletting

og skride ad helvede til. Men det er bare et glimt.«

— Hvad bliver der af anarkisten?

Rasmus Rohde: »Jeg ved det ikke. Jeg tør vel ikke.«

Ditte Perge: »Jeg er alt for bange for at ende med ingenting. At ende nede på bænken.«

Sidsel Frida Andersen: »Ja, tænk, hvis man faldt igennem.«

Rasmus Rohde: »Man vil bare ikke ende i den nederste socialklasse?«

Sidsel Frida Andersen: »Jeg har altid tænkt, at vejen frem må være en uddannelse, men nu er jeg også blevet i tvivl om det.«

— Hvem er I oppe imod i kampen for ikke at falde igennem?

Rasmus Rohde: »Hinanden, tror jeg.«

Sidsel Frida Andersen: »På det større plan er det jo kampen om at være et perfekt velfærdsmenneske i et perfekt velfærdssamfund, hvor alt fungerer. Og det er næsten kun dig selv, du kæmper med om det.«

— Hvad synes I om det danske system.

Sidsel Frida Andersen: »Det fejler ikke noget. Det er jeg rigtig, rigtig glad for.«

Forsker: Angst bliver en drivkraft

Det var et underligt ungdomsoprør, der var under opsejling i et par uger op mod regerings SU-reform for nylig.

Det handlede ikke om elevdemokrati eller fattigdom. Det handlede kun lidt om klassemobilitet og selvudviklingsmuligheder. Det handlede hovedsagligt om konkurrencen på arbejdsmarkedet. Om kampen mod kineserne, knowhow, brain drain, kvalifikationer og konkurrenceevne, og på den måde lød det som et ekko af politikernes krav gennem de sidste 10 år.

»Det var påfaldende,« siger Camilla Hutters, der er forskningsleder ved Center for Ungdomsforskning, Aarhus universitet og har beskæftiget sig med de unges forhold til krisen.

»Men også helt i tråd med den bevægelse, vi har set de unge tage siden 00'erne, og som blev intensiveret med krisen i 2008.«

For de unge efterlever politikernes krav. De er blevet mere erhvervsorienterede, når de uddanner sig; hurtigere til at gå i gang, hurtigere til at blive færdige, mere ambitiøse og målrettede – og meget, meget mere nervøse.

»Det er massive ændringer, vi taler om, i forhold til 90'erne, hvor det i langt højere grad handlede om at realisere sig selv, og hvad samfundet kunne give dig. Nu er det vendt om,« siger Camilla Hutters.

»Der er et klart øget fokus på at skulle skabe sin egen succes, være målorienteret og målrettet og generelt have en forståelse for, at man skal realisere sit eget talent.«

Det begyndte med 'mig'

Ifølge Camilla Hutters er den tendens blevet intensiveret med krisen, men vi begyndte i virkeligheden allerede se den i starten af 00'erne, som en del af en tiltagende individualisering og en mere overordnede samfundsbevægelse, der handlede om at skulle være en succes, tjene penge og klare sig selv.

»Det kreative og selvudfoldelsen trådte i baggrunden. De her bevægelser bliver skærpet yderligere med krisen, fordi der rent faktisk bliver en kraftig øget konkurrence.«

I 1982, hvor ungdomsarbejdsløsheden var på sit allerhøjeste i Danmark, så bevægelserne anderledes ud. Den ramte i høj grad de uuddannede, og de unge grupperede sig i sociale bevægelser, der dannede front mod 'systemet'. BZ'ere,

punkere og kaospiloter udtrykte dominerende tendenser blandt unge, men til trods for at det ikke har været svært at udpege syndebukkene i den krise, vi oplever i dag, synes vreden og frustrationerne at gå en anden vej.

»I dag er vreden meget mere individualiseret. Det er din egen skyld, hvis du ikke lykkes. Krisen er båret på dine egne skuldre,« siger Camilla Hutters og påpeger, at krisen også rammer langt bredere i dag – både de faglærte, ufaglærte, akademikerne og de professionsuddannede.

Dit livs direktør

»Selvfølgelig betyder det noget for den udvikling, at vi har haft en borgerlig-liberal regering i 10 år, der førte en markant kulturkamp, men der er også en hel generel strømning i det postmoderne samfund, hvor vi har fokus på selvudvikling og selvbestemmelse. Du er direktør i dit eget liv, og alle kan få sig et arbejde, hvis de vil. Det er en generel tro på, at den enkelte selv bestemmer, og det kan være fint, men det er bare rigtig svært, når der er nogle samfundsstrukturer, der trækker den anden vej.«

I sådan et samfund bliver drivkraften angsten for at falde igennem. Der hersker en stor bekymring hos de unge, og mange af dem aner ikke, hvad de skal gribe til, forklarer Hutters. De er vokset op i en tid, hvor der var konstant vækst, og hvor de fik at vide, at vi kunne købe hele verden, så det kan være svært at forstå, at verden ikke bare lægger sig for deres fødder.

»Nogen tror, at krisen går væk, men de fleste vælger en optimeringsstrategi, hvor man tager ekstra fag og får flere ting på CV'et – en tankegang om, at hvis jeg bare selv gør en masse, skal jeg nok undgå at blive arbejdsløs.«

Politikernes mest håndgribelige og bedst formulerede værn mod faldet er uddannelse, så det er også, hvad de unge griber til. Hvert eneste år er det et nyt rekordår for uddannelsesstederne, og som Hutters understreger er de forskellige uddannelser også blevet meget mere erhvervsrettede.

»Det her med at de unge bare tager en uddannelse for at danne sig – dem er der ikke mange af, men problemet er, at denne her krise rammer meget bredt. Det handler ikke om brancher eller uddannelse – det handler om strukturer, eller måske kunjunkturer« siger hun.

lla@information.dk

Tvivl. Jeg kan godt blive bange for, at jeg aldrig kommer til at kunne beslutte mig. At tvivlen fortsætter, og man sidder fast, siger Sidsel Frida Andersen.

Foto: Tine Sletting

Rasmus Rohde: »Ja, altså det kan sagtens forbedres, men det er det bedste, der er i verden. Sådan er det bare.«

Ditte Perge: »Jeg er stor fan af det danske sundhedssystem i hvert fald. Og uddannelsessystemet også. Jeg har svært ved at se, hvordan det skulle kunne blive så meget bedre.«

— Hvad vil I gøre med den virkelighed, I kommer ud til?

Sidsel Frida Andersen: »Altså, jeg skal nok, få et arbejde, men så bliver det bare ikke det, jeg havde lyst til.«

Ditte Perge: »Man har kun et liv, og man skal have det bedste ud af det – det er bare pisse svært. Der er jo en generel krisestemning i hele verden, og det er bare svært ikke at købe den. Det har der jo været siden 2008, som var cirka deromkring, vi begyndte at tænke over, hvad vi ville. Det har i hvert fald haft stor indflydelse på mig.«

Rasmus Rohde: »Ja, men det er ikke en rigtig krise, for størstedelen af os har jo råd til få ny computer og gå i nyt tøj. Den eksistere på sådan et underligt meta-plan.«

Ditte Perge: »Næ, egentlig ved vi jo ikke, hvad en krise er, andet end at det er et eller andet, der kan ramme os.«